

Yttrande över promemorian Återkallelse av sändningstillstånd med hänsyn till Sveriges säkerhet (Ds 2022:20)

Externt diarienummer: Ku2022/01405

Tingsrätten lämnar följande synpunkter utifrån de intressen som tingsrätten har att beakta.

Utformning av grunden för återkallelse av sändningstillstånd

De föreslagna reglerna om återkallelse av sändningstillstånd utgör en begränsning av yttrande- och informationsfriheten. Regelverket måste därför vara så pass tydligt utformat att det är förutsebart för tillståndshavarna vad som utgör grund för återkallelse av sändningstillstånd. Otydlighet i detta avseende kan leda till att tillståndshavarna begränsar sin verksamhet mer än vad som är avsett.

Med hänsyn till intresset av att upprätthålla yttrande- och informationsfriheten ser tingsrätten positivt på att återkallelse endast ska ske om en tillståndshavare väsentligt brutit mot kravet på att sändningarna inte ska orsaka fara för rikets säkerhet, och att detta enligt promemorian ska innebära att återkallelse främst kommer i fråga när tillståndet systematiskt utnyttjats på ett sätt som hotar säkerheten och innehåll som hotar säkerheten sänts vid upprepade tillfällen. Tingsrätten gör dock följande överväganden vad gäller förutsebarheten vid tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna.

I promemorian ges en rad allmänt hållna exempel på påverkanskampanjer som kan utgöra hot mot Sveriges säkerhet. Vissa av dessa exempel rör uppenbara hot mot Sveriges säkerhet, t.ex. informationsspridning i syfte att under höjd beredskap störa ledningsförhållanden och skapa kaos. Andra exempel rör mer subtila påverkanskampanjer, t.ex. att förmedla en för egna syften fördelaktig bild av olika skeenden, att försöka iscensätta och förstärka konflikter och att inge en känsla av uppgivenhet. De senare exemplen är sådana ageranden som visserligen kan utgöra ett led i påverkanskampanjer av främmande stater och andra aktörer, men som också kan innefatta legitima yttranden som utgör en del av den fria åsiktsbildningen. Det görs inte någon mer ingående analys av gränsdragningen mellan legitima och illegitima yttranden och hur denna avvägning ska göras vid prövningen av återkallelse av tillstånd. Risken med att i alltför hög grad överlämna den närmare gränsdragningen till rättstillämpningen är att tillståndspliktiga

medier kan dra sig för att förmedla yttranden som visserligen utgör legitima inlägg i samhällsdebatten, men som kan uppfattas som inoportuna för svenska intressen eller gynnsamma för främmande makt, utan att uttalandena utgör del av någon påverkanskampanj. Detta kan leda till självcensur. Frågan bör därför utvecklas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Möjlighet för tingsrätten att meddela interimistiskt beslut

I promemorian anges att säkerhetsintresset talar för att en återkallelse bör kunna meddelas så snabbt som möjligt. Mot bakgrund av att det redan idag finns ett krav på skyndsamhet i mål som enligt radio- och tv-lagen ska handläggas som ett yttrandefrihetsmål och en möjlighet för rätten att besluta interimistiskt i frågan i samband med dom görs i promemorian bedömningen att det inte finns skäl att införa en särskild bestämmelse med möjlighet till ett interimistiskt beslut i dessa fall.

Det skyndsamhetskrav som gäller i tryck- och yttrandefrihetsmål innebär att målen ska behandlas med förtur och att handläggningen ska bedrivas skyndsamt, exempelvis genom att korta svarstider bestäms när domstolen inhämtar yttranden. Enligt tingsrätten kan det dock antas att mål om återkallelse av sändningstillstånd enligt de föreslagna bestämmelserna kommer att innefatta svåra bevis- och rättsfrågor och att handläggningen därför kan komma att pågå under en längre tid trots skyndsamhetskravet. Med hänsyn till den skada som kan uppkomma om sändningarna fortgår under handläggningstiden bör det övervägas om en möjlighet till interimistiskt beslut ska införas.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Niklas Wågnert, rådmännen Anne Wartin och Linda Rantén samt tingsfiskalen Karin Wetterberg (föredragande).

Niklas Wågnert

Karin Wetterberg